

М. МИРОНЕНКО

**УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА
РЕВОЛЮЦІЯ**

МІЮНХЕН — ЛОНДОН — ТОРОНТО

Видавництво „На Варті”

1951

М. МИРОНЕНКО

**УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА
РЕВОЛЮЦІЯ**

МЮНХЕН — ЛОНДОН — ТОРОНТО

Видавництво „На Варті”

1951

БОГ І УКРАЇНА

ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ

НАКЛАДОМ

Краєвого Комітету Спілки

Української Молоді

в Канаді

Відділ вишколу

Printed in Canada

Замовлення слати на адресу:

P. Kolisnyk, 140 Bathurst St., Toronto, Canada.

СТРАТЕГІЯ НАЦІОНАЛЬНО—ВИЗВОЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

1. Природа національно-визвольної революції

Історія людства - це процес поширення його на цілу земну кулю, розмноження і безперервної диференціації на раси, нації, племена, тощо, які стремлять до відокремлення і максимально-го себевиявлення серед інших рас, націй і племен.

Цей процес безперервної диференціації людства є органічним та впливає з природи річей — локальні згуродження людей, об'єднаних єдністю духовних первнів, територіяльного простору, підсоння, природи, способів суспільної організації життя, способів економічної діяльності витворюють регіональні людські комплекси. Такі спільноти творять оригінальні і неповторні органічні цілості, що їх іменуємо націями.

Зближені між собою великим числом підставових чинників, нації творять регіональні, місцеві відмінності в різних площинах життя, які умовно назовемо племенами, іноді бувають вони зародком майбутніх націй.

Поборення диференціації людства на нації, своєю метою має культуру й цивілізацію **одної нації** накинати другій нації чи націям. Одна нація, опанувавши простір і політичну владу над другою нацією, змагає до того, аби серед нації, на її просторі, завести свої культурні і цивілізаційні підстави, знищивши ці підстави тубільної нації. Тому завойованій нації завойовник накидає свою віру, мову, право, культуру, соціальні установи, свої способи техніки і тому подібне, а всі ці підстави завойованої нації нищаться.

Без знищення віри, мови, звичаїв, пісень, національної історії і легенд, національного права, етики, моралі, літератури, способів оселення, будови домів, національного одягу, способів господарки і т. п. у поневоленої нації, наїзник не може досягнути її знищення і асиміляції.

Оминаємо заперечення Божих законів і повну асиміляцію ідеї інтернаціоналу, як ідеї знищення нації (все одно якими засобами — більше чи менше „гуманними”), завважимо тут лише, що трьохсторічне поневолення української нації Московою має своїм вислідом те, що Україна за час перебування під Московою універсально в усіх напрямках деградувала духовно, культурно й економічно. Досить сказати, що рівень стану її продукційних сил, зокрема продукції сільського господарства, на одиницю площі є в 4-5 разів нижчим ніж в Європі в той час, як ще двісті літ тому він був в основному таким, як і там.

Боротьба проти нації, боротьба з ідеєю нації на практиці

є боротьбою проти цілого людства, метою його поступового знищення, спустошення, здичавіння, занепаду цілих просторів на землі; бо, прикладом, Європа підняла врожайність хліба з одного гектара за останніх півтора століття в 2-3 рази, а в окремих країнах і в чотири рази, то на Україні ця урожайність за цих же півтора століття, за винятком наново сколонізованих для сільсько-господарської культури земель на півдні і сході, на старообжитих теренах майже не піднялась. Це й є занепад і здичавіння простору.

Спротив нації чужонаціональному поневоленню, асиміляції і знищенню, полягає в тому, що поневолена нація намагається всіма доступними їй засобами зберегти цілість свого життєвиявлення, з метою утвердити свою владу на своєму просторі. Цей процес охоплює собою всі прояви життя людини і нації — заховання, поширення і зміцнення національної віри і Церкви, мови, звичаїв, пісень, традицій, правових норм, одягу, способу життя, господарювання, управління, мілітарної організації і війни та творення держави.

Цей процес в поневоленій нації ніколи не вигасає і триває як підсвідома дія, закорінена в традиції поневоленої нації. Коли цей півусвідомлений чин спротиву, що спирається на незабуту ще національну традицію, усвідомлюється в чин активної, свідомої волі, то маємо початок національно-визвольної боротьби.

Національно-визвольна боротьба це активний спротив проти окупанта на різних відтинках життя; це протиставлення окупантові національних підстав життя — віри, церкви, мови, звичаїв, літератури, права, способів національної соціальної організації і т. п. У міру того як цей процес набуває всеохоплюючого характеру, урухомлюючи в активній боротьбі маси поневоленої нації, національно-визвольна боротьба переходить в слідуочу свою фазу, фазу національно-визвольної революції. Ця фаза має всі складові частки попередніх процесів — і органічний національний спротив поневоленню, як півсвідомий процес продовження національної традиції, і активну національно-визвольну боротьбу, як процес свідомо керованого відродження підставових засад суверенного життя нації. Але національно-визвольна революція має новий момент, який для неї є визначаючим: повстання, збройно-революційну боротьбу з метою знесення чужинської окупації. Здійснення ідеї національної незалежності матеріально виявляється у відродженні чи створенні національної суверенної держави. Коли за здійснення цієї ідеї, за створення суверенної національної держави поневолена нація починає вести безпосередню війну з окупантом, то незалежно від її засягу, дії і досягнутих хвилимих успіхів чи невдач, ми маємо факт початку національно-визвольної революції.

Українську національно визвольну революцію треба датувати, на нашу думку, 29 січня 1918 року, цебто днем, коли за

ідею Самостійної Української Держави, свідомо і з невимушеної волі, а з власного внутрішнього покликання українське київське юнацтво виступило проти Москви і під Крутами прийняло перший бій до перемоги або смерті. Вони полягли, але смертю своєю національну смерть перемогли. Це був бій, що відкрив нову сторінку в нашій історії: сторінку національно-визвольної революції.

Національно-визвольна революція - це найвищий етап боротьби поневоленої нації з окупантом, в якому всі попередні процеси відродження нації на всіх відтинках життя скеровуються в одному напрямку — безпосередньої збройної боротьби з окупантом з остаточною метою насильного, примусового, фізичного повалення і знищення його влади. Без цього завершального етапу національно-визвольної боротьби нація ніколи не може здобути власної держави.

Не бракує „теорій” про те, що визволення і державу поневолена нація може здобути і без революції та війни з окупантом. Розглядом і критикою цих теорій на цьому місці займатися не будемо; обмежимося лише увагою, що проповідь того роду „ідей і теорій” часто є інспірованою і оплачуваною одним грешем ворожою пропагандою, скерованою на ідейно-політичне роззброєння поневоленої нації.

Цілі національно-визвольної революції

Остаточною ціллю національно-визвольної революції є повалення влади окупанта і встановлення натомість влади поневоленої нації.

Суверенність нації у власній державі практично значить повне й неподільне панування нації на всьому просторі держави. Це значить перевага, в усіх проявах національного життя, окремих підстав даної нації: в релігії і церкві, в мові, літературі, культурі, праві, звичаях, традиціях, соціальних відносинах і установах, в економіці, в державно-політичному будівництві і т. п. Це значить — знесення всіх елементів і явищ ворожих національному генієві. Це значить, що кожний українець чи мешканець землі і держави української може говорити і писати якою хоче мовою, але доти, доки вона не намагається усунути, обмежити, надщербити чи в інший спосіб звизити розвиток і застосування української мови; кожен може жити на основах моралі, яка йому до вподоби у своєму життю і відносинах з оточенням, але доти, доки ця мораль не входить у конфлікт і заперечення чи поборювання прийнятих українських норм моралі і права.

Це зрештою все речі самі собою зрозумілі для кожної людини, кожної нації у власній державі.

У процесі національної революції, як його складові частки, урухомлюються в максимумі чинники національного відродження та усуваються чинники, з допомогою яких окупант паує над поневоленою нацією.

Українська нація під московською окупацією не має жодної легальної установи, правних норм, соціальних відносин, школи, літератури й преси, в яких би мала виявити своє ество української нації, бо існує лише московське окупантське ество, інколи декороване назовні псевдо-українською формою.

Ще до 1917 року існували певні форми соціального виявлення українського національного ества. Ще, прикладом, існувала українська форма і принцип організації самоурядовання — староста села і соцькі, вибрані від окремих кутків (дільниць) села та принцип найбільшої концентрації влади в **територіальній** одиниці, якою в даному разі є село; ще зберіглися українські національні принципи землеволодіння і землепосідання — **індивідуальна** власність хлібороба на землю, відмінна від „**общинної**” власності на землю у московського селянина; ще у церквах на Україні хори співали „київських лаврських напівів” і святкували „літнього Миколи”, якого не святкувала московська церква; ще можна було читати історію України Аркаса чи Грушевського. Нині вже ні. Ці залишки більшого чи меншого життєвиявлення нації на різних відтинках життя, легальні, півлегальні чи терпимі ще можна було спостерігати, ще можна було на них спирати національну боротьбу, а далі ще — національну революцію. Нині нічого з тих установ чи виявів **національної** життєдіяльності не лишилось, лишилась тільки легенда у свідомості народу не втілена в життя.

Перед національною революцією стоїть завдання знесення і усунення **не тільки фізичного** московського апарату поневолення. Справа йде не про зміни голови сільсовета — московського експонента, виборним українцем, бо може дуже часто голова советського сільсовета залишиться як фізична особа й головою української сільської влади. Справа полягає в тому, щоб знести самий принцип організації совета — поліційно-надгромадського експонента зверхньої влади, з заміною його на установу **місцевої самоуправи** в інтересах громади; справа йде не про те, щоб втримати і розвинути наявний видобуток вугілля в Україні, який нині на 2/3 вивозиться безплатно в Московщину, а про те, щоб цілу промислову економіку України перебудувати так, аби це вугілля зуживалось промисловістю України; бо тепер промисловість на Україні цього виконати не може, коли **обробна** промисловість сконцентрована в Московщині, а з України для неї довозяться сирівці. Отже справа йде про **якісну** перебудову сучасної своєю структурою московської промисловости на Україні в **українську**, своєю економічною природою, промисловістю.

Тому ціллю української національної революції, є корінне відродження національних підстав буття українця і цілої нації. Це означає собою цілу систему стратегії національної революції, способів її здійснення.

3. Стратегічний план національно-визвольної революції.

Осеродковим стрижнем російської імперії є від століть триваюча агресія і поневолення інших народів. Ця імперія держить у своєму посіданню і поневоленню таке число чужих народів, яке значно перевищує число пануючого московського народу.

Відрив з-під московського панування окремих народів і утворення з них національних держав в умовах, коли єдність і геополітичне ество російської імперії залишається в основі незмінним, не принесе тривалої гарантії вільного існування відрваним від імперії націям.

Минула ще недавня практика локального усамостійнення поодиноких народів — Фінляндії, Естонії, Литви, Латвії тощо і відродження польської державности в 1918 році показала, що таке часткове усамостійнення, при невдачі визвольних змагань другої частини поневолених націй, невідклично веде до поновного поневолення імперією націй і розширення його на нові народи.

Стратегічна концепція української національної революції в тому, що повне державне визволення України може наступити виключно тоді, коли у висліді революції на Україні прийде до повної перемоги над імперією і до розподілу та розчленування її на окремі держави всіх без винятку поневолених народів. Це можливе тоді, коли українська революція буде лише складовою частиною революцій **усіх** поневолених націй; бо навіть, коли б прийшло до визволення знову частки поневолених народів, прикладом прибалтійських, Білої Русі, України, а в складі імперії залишились би азійські і кавказькі народи, то цей стан був би тимчасовий, перехідний і після нього мусило б прийти нове поневолення цих націй або додаткове визволення ще перебуваючих у поневоленню націй.

Незалежно від фактичного перебігу й осягів української революції та революцій інших поневолених народів, остаточним пляном їх є **розчленування російської імперії на суверенні держави поневолених нею народів; зведення імперії до національної держави московського народу на терені його історичного етнографічного простору.**

Це значить, що навіть по державнім визволенню України, існування її як суверенної держави, ціль української революції не буде осягнутою, поки в складі московської держави залишається хоч би один поневолений народ.

Таким чином українська революція і революції всіх поневолених російською імперією народів скеровані проти російської імперії.

Росія завжди в боротьбі за поневолення вільних народів шукала і находила собі імперіялістичних спільників. Такими спільниками її були квазі-імперіялісти „моцарствової” Польщі,

слав'янофільської Чехії, в міжчасі Австро-Угорщини і Німеччини та інші, які коштом імперіалістичного завойовання і розчленування вільних націй творили імперіалістично-розбійницькі бльоки. У послідуячому, слабший контрагент бльоку сам став жертвою своєї захланности, попадаючи в неволю сильнішому імперіалістові. Клясичним взірцем цього є трьохсотлітня історія імперіалізму в Польщі.

Стратегія української національно-визвольної революції передбачує, що в час розвитку визвольної війни з російською імперією, ця імперія покличе собі на допомогу імперіалізм нині поневолених нею націй — Польщі, Чехії, Мадящини, Румунії, може намагатиметься притягнути й інші держави — Туреччину, Іран, (Персію) для імперіалістичного наступу на національні визвольні революції поневолених народів, щоб в той спосіб створити імперіалістичний фронт проти української і всіх поневолених народів національно-визвольних революцій.

Національна революція супроти цих сателітних імперіалізмів Росії займає оборонну позицію, трактує цей фронт побічним відтинком національної революції. Це не значить, що стратегія революції недоцільно небезпеки цього фронту, тільки це значить гієрархізацію цілей і ворогів: Москва — ворог ч. 1, Варшава — лише його тінь, підручний, не власнопідметний інструмент.

4. Підставові засади стратегії національно-визвольної революції.

Основою революційного процесу є діяння в середині поневоленої нації, революційно-політичної групи, з ціллю громадження організовано-діючих революційних сил, які перебувають в стані безперервної безпосередньої боротьби з ворогом. Без цього немає процесу революції. Коли ворогові щастить знищити або розкласти дію організованих в революційно-політичній групі сил; коли боротьба поневоленої нації проти окупанта перестав бути політично, революційно і мілітарно унапрямуваною революційно-визвольною організацією, то боротьба нації перестав бути революцією.

Революційна політична група, що стає організатором революції, до моменту остаточної її перемоги, є єдиним стрижнем, мозком і хребтом організованої боротьби. Вона виконує ролю всіх без винятку чинників, які складаються на поняття державного організування нації. Вона в процесі революції усуває чужу державу і творить та урухомлює життя власної держави, цебто на терені поневоленої нації і серед неї своєю діяльністю творить стан **дводержав'я, двовладдя двох суверенних** на одному просторі чинних — гнобителя і поневоленого, в стані війни між собою. Тому політична організація в час революції здійснює з конечности всю повноту державної влади іменем і в інтересах поневоленої нації аж до моменту її повного визволення.

Національна революція треває при всяких обставинах, застосовуючи лише відповідну до кожночасних умов тактику, витворюючи і організуючи максимум сил для підняття всенационального, відкритого повстання, повалення (на цілому чи частині національного простору) влади окупанта і встановлення натомість своєї, національної влади та ведення війни з ворогом до остаточного звільнення нації через мілітарну перемогу.

Повстання проти окупанта і війна з ним є одною з основних підстав стратегії революції. Без повстання, як завершального і переможного етапу революції, вона не досягне своїх цілей.

Повстання або серія повстань, розділених між собою в просторі і часі здійснюються в найбільш придатний до того момент — в час найбільшого ослаблення ворога при одночасовому належному підготованню сил визвольної революції. Зовнішній конфлікт чи важке міжнародне положення СРСР можуть бути дуже поважним чинником, який улегшує успішність повстання, але цей чинник може мати лише допоміжне значення, бо навіть повний розгром імперії у зовнішній війні без національних революцій при жодних умовах не може принести визволення; хіба що одна окупація зміниться на нове поневолення, хоч би навіть у зовнішній формі, ніби то державної суверенности поневоленої нації.

Тому випадок поразки СРСР у зовнішній війні, і в зв'язку з тим можлива окупація України іншою владою, в яких би во на формах не здійснювалась, є в принципі окупацією; і національна революція всіма їй доступними і доцільними засобами мусить бути скерована і проти нової чужої сили.

До тієї пори поки на Україні є хоч один чужинський во- як, з якого б титулу він там не був, Україна є окупованою країною, що не диспонує повною владою на своїй землі.

Отже повна незалежність сил визвольної революції від чинників зовнішніх є постулятивним заложенням революційної стратегії.

Політична група, що є організатором революції, повинна бути єдиною і неподільно домінуючою в революційному процесі. Ця організація об'єднує всі активні сили нації для боротьби, унапрямує цю боротьбу на основі виразного і чіткого сформулювання основних цілей національно-політичної боротьби нації — визволення від **чужинського поневолення**. Революція і війна з чужоземним поневоленням, розв'язує всі проблеми **внутрішнього життя** нації в процесі революції з огляду на стан нації, що перебуває в стані війни з зовнішнім ворогом.

Коли в процесі революції виникло кілька революційно-політичних організацій, (що може мати місце перед початком чи в часі самого повстання), то вони мають органічно злитися в одну організацію. Коли цього з яких би то не було причин не

можна було досягнути, то найсильніша організація повинна усунути решту, бо інакше одна з тих організацій, що позірно ставить однакові визвольні цілі і революційний спосіб їх здійснення, є в ґрунті ворожою організацією.

Єдність і неподільність політичного проводу національно-визвольної революції та його універсальність, охоплення всіх сторін національного життя є одною з основних передумов стратегічної концепції національно-визвольної революції.

5. Революційно-політична, воєнна і соціально-економічна організація національно-визвольної революції.

Кожна національно-визвольна революція в своїх підставових основах є подібною до іншої. Ціллю національно-визвольної революції є державно-політичне усамостійнення поневоленої нації; **методом** досягнення цієї цілі є визвольна боротьба, що завершується національною революцією, як остаточним етапом, **силою**, що веде боротьбу нації за своє визволення, є конкретна політична організація, що провадить політичну, воєнну і соціально-економічну боротьбу нації. Ця політична організація виконує владу в ім'я поневоленої нації аж до моменту перемоги революції.

Поруч з тим конкретні умови кожної визвольної боротьби і революції, створюють неповторний історичний феномен, подібно до того як кожна людина в основі своїй подібна до іншої і разом з тим творить неповторну індивідуальність.

Характеристичними особливостями української національно-визвольної революції, що надають їй індивідуального забарвлення, є:

а) Найвища міра непримиренности ворога супроти цілей національно-визвольної боротьби української нації в усіх без винятку відносинах. Це веде за собою виключно жорстокий і тотальний (всеохоплюючий) характер поступовання ворога супроти української нації й її національно-визвольної боротьби, а це, знову, виключає який би то не було компроміс з ворогом.

б) У висліді довготривалої окупації ворогом української нації всі підставові засади національного життя у високій мірі знищені, викривлені або дегенеровані та в більшій або меншій мірі замінені відповідниками системи окупанта. Це створило хаос в середині духовних, моральних, культурних, соціальних і економічних підстав життєвиявлення нації, витворило хаотизацію внутрішнього ества нації, зокрема і особливо в її верхніх, переважно міських колах населення.

Ці обставини сприятливі для ворожого діяння на різноманітних відтинках життя в середині нації. Це ускладнює національно-визвольну боротьбу внутрішньою диверсією ворога, його п'ятою колоною в сфері духовного життя, культури, соціальних, економічних відносин, зникаючись з фронтом без-

посередньої збройно-революційної боротьби, як його продовження в середині нації.

Треба собі, прикладом, виразно сказати, що священник Православної церкви, який в богослуженні на Україні поминає московського патріарха об'єктивно є експонентом ворога, що безпосередньо і активно бореться проти України на користь Москви. Цей момент не має і в зародку нічого спільного з церковно-догматичними й устроєвими засадами Православної церкви, а є виключно політичним. Того роду ілюстрації можна було б привести з різноманітних відтинків життя.

Отже завдання революційно-політичної організації щодо внутрішнього життя нації в процесі боротьби, звільнення та очищення цього життя від ворожої експозитури є найважливішою справою для успіху революції.

в) Серед інтелігентсько-опортуністичних елементів української нації поширені угодовство і примиренство супроти ворога, підсилювані, підсилювані, інспіровані ворогом проти національно-визвольної революції в напрямку автономізму, федералізму, політичного розчленування української нації і т. п. У цьому угодовському, опортуністичному таборі фактичним промотором є безпосередня ворожа робота Москви.

Ворожа диверсія угодовських елементів в українському політичному життю в часі революції ставить політичній організації завдання досягнути абсолютну єдність політичної концепції революції, виєліміновання з неї всіх явищ і течій, які обмежують, звужують чи затамовують здійснення повноти завдань визвольної боротьби.

Це значить, що в часі революції мусить бути здійснена абсолютна єдність політичної програми, цілей національно-визвольної революції (зовнішньої і внутрішньої), єдності політики, стратегії і тактики.

Революційно-політичний провід національно-визвольної революції є **проводом військово-революційної диктатури**, цебто з твердим режимом управління нації, яка перебуває в стані особливо тяжкої війни з зовнішнім ворогом.

Ідейно-політичним і революційно-організуючим чинником революції є Організація Українських Націоналістів, що в часі національно-визвольної боротьби діє під ворожою окупацією, як підпільна, безперервно активно воююча з ворогом.

У фазі підпільного діяння організації, ціллю її є — приєднання, підготовка і виховання кадрів націоналістів-революціонерів, розбудова й удосконалення підпільного апарату організації, ширення серед нації політичної програми і цілей українського націоналізму, стратегії і тактики з метою: безпосередньо підготувати до революційної боротьби найширші маси, а **підпільно-революційною боротьбою самої організації з ворогом**, завдати йому безпосередніх поразок, підриваючи в той спосіб і розхитуючи його позиції та унаочнюючи перед наці-

єю методи і способи та висліди боротьби з окупантом, активізуючи і втягаючи в той спосіб цілу націю в активну боротьбу чи підготовляючи її до неї.

Остаточною ціллю підпільної дії революційної організації є підготувати організацію і найширші круги активних елементів до відкритого повстання проти окупанта. В цій новій фазі — повстання і революції, підпільна організація очолює і переводить повстання та війну, розбудовуючи революційним порядком **новий державний правопорядок і владу**, нищучи і ліквідуваючи правопорядок і владу окупанта. У цій фазі **фактично** твориться суверенна держава нації, що веде боротьбу. Держава поневоленої нації в основному, в своїх вирішальних і характеристичних рисах, створюється під час революції, а після її переможного закінчення лише оформляється.

Сам процес повстання революції це не якась абстракція, а конкретна річ, яка складається з активної і цілеспрямованої дії людських мас, цебто конкретних людей, інспірованих і спонукуваних конкретними духово-моральними, релігійними, культурними, соціальними, економічними й іншими імпульсами. У кожній людині ці імпульси, що інспірують її до дії, виявляють себе в різній мірі інтенсивності. В дії цілої спільноти вони дають напрямні до творення чи відродження певних соціальних норм, форм і установ, що цю збірну волю нації утверджували б і в своїх межах вмщали б індивідуальні стремління кожної людини, що брала участь у революції.

Отже держава поневоленої нації твориться і завершується в своїх основних зарисах, в своєму основному естві вже в часі визвольної боротьби, волею і чином тих людей, що ту революцію довершують.

Тому завданням організації національно-визвольної боротьби і революції є духовне, соціальне і політичне урухомлення в активний чин всіх тих сил та імпульсів, які інспірують кожну людину і збірноту до активного чину. Це значить, що на революційні і державно-творчі компоненти революції і, в її процесі розбудови держави, складається все те, що завданням і цілям визволення сприяє, його підпирає та розбудовує, а відкидає і поборює все те, що до тих цілей є пасивне, нейтральне чи й вороже наставлене. Пояснимо це прикладом — коли б ліквідацію колгоспної системи і заміну її на індивідуальну земельну власність хліборобів зі зброєю в руках захищала лише четверта чи якась інша **менша** частина колхозників, а їх решта відносилась би до цього байдуже чи навіть вороже, то компонентом політичної програми революції мала б бути воля **тієї меншости**, що зі зброєю в руках цю розв'язку проблеми боронила. **Неприсутні голосу не мають!**

Змістом революційно-політичної організації революції є зорганізування і урухомлення для революційної акції людей, сил і стимулів, що активно, різними чинами, безпосередньо чи

посередньо, позитивно революцію творять. Всі ж елементи і чинники, що до революції й її цілей є байдужі чи до неї позитивно, але не чинно, наставлені, по змозі втягувати до активної участі в боротьбі чи принаймні відповідною революційною політикою їх нейтралізувати від протиставного діяння. Нарешті чинники активно чи потенційно ворожі цілям революції поборювати й унешкідливлювати. Весь час вести таку політику, аби її позитивною програмою поширювати і скріплювати одноцілий національний фронт, втягуючи в нього цілу націю.

З моментом повстання і початку війни з окупантом революційна політика має розв'язати три завдання: розбудувати державно-революційний апарат управління, організувати і розбудувати, з одночасним веденням війни, армію і створити умови для найбільшої нормалізації і продуктивності економічних її соціальних відносин.

Підпільна революційна організація, керуючи повстанням, не може власними силами виконати вповні політичні, державні, мілітарні, соціальні й економічні функції. Таке завдання, якщо навіть і виникло, то було б скероване проти ества національно-визвольної революції, властивим сенсом якої є урухомлення в революційній визвольній дії саме найширших мас нації **на основах її самоорганізації**.

Тому революційна організація в час повстання і революційної боротьби унапрямує і здійснює державно-політичну **самоорганізацію нації** на основі політичних і стратегічних основ національно-визвольної революції.

Цими основами організації державно-революційної влади є:

а) Принцип **територіальності** влади. В основу розбудови апарату влади кладеться територіальна **одиниця, починаючи** від найменшої — село, містечко, місто, дільниця великого міста. Принцип територіальності влади веде до творення апарату влади виключно з місцевих сталих мешканців територіальної одиниці; повнота місцевої влади, цебто найбільш широкий засяг її діяння супроти всіх об'єктів влади на даному територіальному просторі перебуваючих і підпорядкованість цій владі всіх без винятку соціальних, економічних і інших установ території.

б) Принцип **повноти** територіальної влади. Місцева територіальна влада, від найнижчих її ланок починаючи, села, міста, здійснює найбільшу повноту влади законодавчої, виконної і судово-екзекутивної (судово-каральної) супроти всіх без винятку явищ життя, що мають місце на даній території.

Обмеження повноти місцевої територіальної влади в час національно-визвольної революції допустиме і повинно застосовуватись на користь влади воєнно-революційної, цебто влади в стислому значенні військової. У цьому пляні місцева територіальна влада є продовженням апарату влади військової, виконуючи супроти неї відповідні функції — мобілізації людсь-

ких і матеріальних ресурсів і інші завдання запілля супроти фронту.

Функціонування влади і організація її апарату за засадою диференційовано-прямовісною, зводиться до мінімуму і то переважно до технічно-виконних функцій. Це значить, що соціально-професійна, освітна, економічна й інша диференційована діяльність і самодіяльність населення і влади зводиться до мінімуму, коли не зовсім припиняється, і укладається в систему територіяльної влади, від мікротериторіяльних одиниць починаючи і в міру потреби піднімаючись до вищих ланок територіяльної влади. Практично це значить, що питання, прикладом, діяльності кооперації в час перебігу національно-визвольної революції і війни повинні в остаточній формі порядком державного управління розв'язуватись територіяльною владою в ланці не вище області або повіту, питання народньої освіти теж не вище області, місцевої торгівлі і промисловости десь в повіті і т. п.

Централізовані ланки революційної державної влади мусять зводитися фактично до органів управління, що безпосередньо ведуть війну і для неї працюють, і ці органи управління мусять акумулювати цілість життя нації і держави. Це значить, що практично центральна революційна влада повинна мати лише незначну кількість міністерств, функціонально спеціалізовані відділи з генерального штабу війни, існуючого окремо від головного командування армії. Цими міністерствами мали б бути (схематично) — міністерство внутрішніх справ, що обіймало б цілість всіх проблем внутрішнього життя держави і правопорядку в ній, міністерство економічних ресурсів, міністерство транспорту й зв'язку, міністерство військових справ, які спирались би на військових губернаторів у краях, областях, а ці в свою чергу на підлеглий їм апарат військової і місцевої територіяльної влади. Зверхню владу має, в часі революції, здійснювати Голова держави (президент, король, гетьман і т. п.), бо це означення, як і конституційне означення формальної природи держави, усталиться по перемозі визвольної війни.

Діяння чи організація яких би то не було політичних партій чи політична діяльність, яка не укладається в програмово-політичні, державні і революційно-стратегічні заложення національно-визвольної революції, виключається.

Самодіяльність населення, що виявляється в самоурядових органах, аж до цілодержавних з'їздів, конференцій має бути єдиною метою — утворювати, поширювати і зміцнювати волю і чин та засоби до осягнення цілей революції в умовах війни. Практично це значить, що це буде діяльність всіх активних національних сил, що беззастережно і активно творять діло української революції. Всі ж сили, люди, чинники, що до того є пасивні, нейтральні або навіть потенційно протиставні

(фактично протиставні поборюються й унешкідливаються безпосередньою дією влади) з політичного життя часово мусять бути виеліміновані. Це зрештою само собою зрозуміле, коли, прикладом, в час минулої війни В. Британія з своєї держави вивезла тисячі громадян на часове життя в Канаду й інші домінії без жодного обвинувачення їх в яких би то не було злочинних діях супроти держави, а лиш припускаючи можливості їх ймовірного поступовання — перебування в партіях симпатизуючих з ворогом, недавнє відносно (інколи до другого і третього покоління) громадянство англійське, чужинці тощо.

В Англії партія Мослі очевидно не була платною німецькою агентурою, але своєю об'єктивною дією примиренського ставлення до гітлерівської Німеччини уявляла собою, нехай і малу, але конкретну небезпеку, а тому її діячі були часово позбавлені можливості політичної діяльності в час війни з Німеччиною. Оскільки ж небезпеки внутрішнього фронту української революції є більшими, то завдання революційної організації, що провадить революцію, означається самою її природою і завданнями, як провідної сили. З переходом підпільної боротьби до відкритого повстання і війни, позиції революційної організації супроти національної спільноти набувають відмінної природи. Підпільна організація стає легальним і монопольно домінуючим чинником. Цей перехід викликає собою фізичну диспропорцію між фактичними силами організації і потребою активних революційних сил в новій фазі. Ця диспропорція вирівнюється в спосіб найширшого прилучення революційно-активних сил цілої нації через систему територіяльної організації влади; однак для органічного зв'язку влади з революційною організацією, для зреволюціонування боротьби, її політичної цілеспрямованості і єдності, неминує виникати потреба поширення людського складу організації в час її революційно-легального діяння. Поруч з тим легальне і домінуюче існування організації в час революції витворює обстановку масового припливу її членів, а це таїть в собі небезпеку внутрішнього розчинення організації і пониження її революційної справності й дисциплінованості, не кажучи про її засмічення ворожою агентурою. Щоб охоронити організацію від цих небезпек в час революції вона оточує себе низкою революційного типу масових організацій, як от Спілка Української Молоді й інші того роду, та системою симпатиків і прихильників, витворюючи і збільшуючи ось так вплив організації на цілість національного життя і відносин, а в зворотньому напрямку — розширяючи канали поповнення кадрів організації.

У час революції, організація з правила не деконспірує своїх людських кадрів і способу підпільної акції не ліквідує, з мотивів і потреб війни. Поруч з тим в організації підсилюється до найвищого напняття моральне напруження, карність і справність. Коли в умовах підпілля всяке порушення дисципліни, кар-

ности і справности наражало на знищення ворогом, то в умовах революційної боротьби, питання внутрішньої моралі, карности і справности набувають особливої гостроти. Тому в час революції внутрішньо-екзекутивна справа має стояти виключно суворо: перебування в організації буде не привілеєм, а найтяжчим обов'язком, подібно до перебування в підпіллі.

Своїми людськими кадрами революційна організація просякає все життя і організацію визвольної боротьби, починаючи від найвідповідальніших і небезпечніших місць — передусім революційну армію. Створенню, розбудові і безпосередній визвольній боротьбі з ворогом організація має віддати свої найліпші сили. В час революції в організації не може бути ні одного фізично здорового члена — ні чоловіка, ні жінки, які не були б підготовані військово. На всіх інших відтинках, поза безпосередньо військовим, національно-визвольної революції мають залишитися члени організації лише військово непридатні (за віком або здоров'ям).

Такі в основному принципи розбудови революційного апарату влади. Завданням революційної влади є передусім розбудова військової сили, армії і ведення війни. Революційна армія в звичайному розумінні назовні повстає ніби то з порожнього місця. Однак це тільки зовнішнє вражіння. Революційна армія починає творитись ще в підпіллі, з революційних боївків і груп та відповідного політичного виховання мас. Момент переходу підпілля до повстання — це одночасно момент творення революційної армії, в зав'язку якої лежить революційна боївка і організаційний військовий вишкіл у підпіллі. Що в момент повстання чисельні, матеріальні сили революційної армії поповнюються людьми і матеріалами з джерел позаорганізаційних, це не змінює природи явища і генези його походження. Це значить, прикладом, що коли до повстанчої акції підпільно-революційної боївки чи групи, в числі 15-20 осіб, в якомусь районі негайно пристала маса військово-вишколених людей, десятикратно більша і навіть військово зорганізована, з своєю командою, то ця збройна група повинна підпорядкуватися організації та діяти на основі принципів і способу революційної війни: способу організації, внутрішньої дисципліни, стратегії й тактики.

Цими принципами є:

а) Принцип озброєного народу, як підстави, творення і дії національно-революційної армії. На основі цього принципу кожний дорослий і здатний володіти зброєю, українець повинен мати зброю і одночасно бути готовим її застосувати в цілях боротьби з ворогом і підтримання внутрішнього ладу й прапорядку в середині нації.

У момент повстання, в кожному місці і в кожний час повинно dokonатися озброєння цілого народу. Кожний голова місцевої самоупрадової територіальної ланки є одночасно зверх

нім начальником місцевої військової організації і, здійснюючи свою владу, спирається на ексекутивну силу військової формации місцевої людности.

З правила права посідання зброї позбавляються неповнолітні, психічно ненормальні, злочинці і немісцеві та ті люди, що зброю надужили б.

б) Територіальний принцип військової організації. Це значить, що кожна військова одиниця формується і комплектується з людности територіальної одиниці до тієї міри, до якої дозволять людські ресурси відповідного віку — до сотні, до куреня чи — полку, дивізії і т. п.

Вся територія держави вкривається єдиною системою національної військової організації за територіальним принципом — чоти, сотні, курені, полки, дивізії, корпуси і т. п. з углядженням, на основі того ж принципу, військової спеціалізації, а в середині кожної територіальної військової формации, вона поділяється на дві частки: похідну і стаціонарну. Похідна частка входить в склад дієвої армії і перебуває та діє там, де військово командування дієвої армії її призначить, цебто перебуває в поході, в складі польової армії, а стаціонарна частка являє собою дублікат діючої в складі польової армії, частини — чоти, сотні, курені, полки і т. п., що на місцях побуту людей, у селах, у містах тощо, провадить військовий вишкіл, несе внутрішню службу — охорона ладу, боротьба з запальною диверсією ворога, оборона території з повітря, перебирає опіку й лікування та обслуговування ранених, що прибувають з фронту та видає поповнення своїм діючим фронтовим частинам. В час революції стаціонарна частина армії є одночасно апаратом військового управління, комплектування та постачання польової армії. В стислом розумінні національна революційна армія це є польова частина, діюча, похідна — системи цілого озброєного народу.

Спеціальні роди військ — артилерія, кавалерія, авіація, військова фльота та технічні і спеціальні війська, теж організуються на підставі принципів територіальности. Прикладом, коли піхотна сотня з території одного-двох більших сіл чи волости може бути укомплектована в складі: сотні вишколу, сотні польової служби і сотні резерву та стаціонарної служби, то артилерійська батарея чи дивізіон комплектується з терену більшого району і так само тримає батарею чи дивізіон вишколу, другу польової служби і третю резерву і поповнення та стаціонарної служби.

В процесі революційної війни (і взагалі війни) співвідношення між окремими частками армії озброєного народу — вишколу і навчання, польовими військами і військами стаціонарної служби, резерву і поповнення може бути різним, прикладом, польові війська можуть займати переважну частину цілої армії, але принцип організації цілої військової справи мусить бути

неухильно дотримуваним.

Як показали досвіди воєнної історії України, ця система військової організації видала і видає найвищий військовий потенціал нації з можливостями найліпшого військового управління, забезпечує найвищий політично-моральний стан армії і ударну її силу та одночасно є найбільше економічною в тому сенсі, що матеріально найменше обтяжує націю.

Схема революційного творення армії в час повстання полягає в тому, що в усіх огнищах повстань і на кожній локальній території виникають військові формації, які розвиваються автономно до тієї міри, до якої це є в наявних конкретних умовах найбільше досягальне. Ці військові формації в тій частині, що складається з певних річників рядового і старшинського складу, як окремі з'єднання — чоти, сотні, куріні, батареї і т. п. поступають негайно в склад формувань польової діючої армії, а друга частина формувань залишається стаціонарною і повинні ролю і функції, як то означено вище.

Озброєння, одяг, технічне постачання і забезпечення повстаючої революційної армії в основному має бути забезпечене, принаймні на перших порах, коштом інтендантури і запасів ворога. Це рівно ж відноситься і до поживи. Всі без винятку запаси матеріальних, військових і інших запасів ворога, що падають в руки повстанців, творять собою передусім резерв постачання революційної армії — харчі, одяг, військово спорядження і т. п.

Соціальна й економічна організації революції мають розв'язати дві проблеми — 1) збереження і збільшення існуючого, цілком недостатнього, рівня стану продукційних сил для забезпечення елементарно-людського життя національної спільноти і 2) соціального і матеріального забезпечення визвольної боротьби, передусім армії.

Перше завдання — піднесення стану продукційних сил в часі революції, завдання виключно тяжке, тим більше, що ворог зробить усе, що в його силах, щоб господарство і економіку зруйнувати і підірвати. Щоб забезпечити відносно нормальний розвиток соціальних відносин і продукційність економіки, в самому процесі революції, до тієї міри, до якої це буде можливе, будуть зноситись соціальні підстави ворожої системи — комуністичний соціалізм — і вводиться соціальні підстави політичної програми націоналізму, на основі індивідуальної самодіяльності кожної людини і посідання засобів і продукції виробництва як приватної власності. Фактичне застосування цього принципу в різноманітних ділянках життя буде вже в процесі самої революції так далеко, як це буде можливим з оглядів політичних, соціальних і економічних. Це спричиниться до негайної стабілізації соціальних підстав для високої продуктивної діяльності; бо залишити існуючу соціально-економічну систему, навіть як перехідний етап, неможливо, бо то-

ді, прикладом, довелось би залишити весь поліційно-терористичний апарат примусу над колхозною системою — населенням села зі всіма з того випливаючими наслідками, цебто спротивом села національно-визвольній революції.

Друге завдання — це урухомлювати і підтримувати розвиток тих продукційних сил країни, які є конечними і першочерговими для революції: це прохарчування, одяг і взуття та продукція військового значіння, залишаючи інші галузі продукції і промислу на другому пляні, бо прикладом продукція металевої сировини (Криворізький басейн) в умовах відсутності на Україні достатньо розвинутої металевої промисловости не може бути з безпосередньою користю для національно-визвольної революції в належній мірі використана, бо цієї сировини переробити у гармати, танки, літаки, вагони і т. п., в Україні немає де. Це в ще більшій мірі відноситься до вугільної промисловости, продукція якої на 2/3 нині вивозиться до Московщини, а для задоволення потреб революції в тих напрямках, де їх реально можна задовольнити, (транспорт, зв'язок і промисловість та комунальне господарство), на Україні потребуватимуть не більше половини або третини цілої продукції вугілля.

Таким чином наявна промисловість України через свою колоніальну структуру супроти московського економічного комплексу, в переважній своїй частині втрачає економічний сенс свого існування і продукції в наявних розмірах в часи національно-визвольної революції. Це ставить значні завдання перед соціальною політикою в тому сенсі, що з наявних промислових районів, зокрема й передусім Донбасу, Харківщини, почасти Криворіжжя, в часи самої революції, значні маси населення мусять бути часово пересунені в іншу сферу економічної діяльності, передусім на село і в дрібний промисел.

Основою економічної політики в час національно-визвольної революції буде — звести до конечного вимоги супроти села, які зведуться до потреб забезпечення армії, стисло конечного для війни промислового апарату (транспорт, зв'язок, працююча на оборону промисловість) і апарату воєнного управління. Решта повинна бути полишена економічній самодіяльності населення, інструментом, для забезпечення якої має бути грошева система на принципах твердої валюти.

В процесі революції мають бути, між іншим, здійснені такі завдання: а) повна ліквідація колхозної системи, б) максимальне віддержавлення великої промисловости з передачею її органам місцевого самоупраування, кооперації, спілкам і об'єднанням робітників і інженерно-технічного персоналу промисловости, приватнім спілкам, товариствам і окремим особам, в) максимальний, в умовах революції, можливий розвиток промислової самодіяльності населення — кустарної, ремісничої, дрібної і т. п.

6. Основи міжнародної політики національно-визвольної революції.

Стрижнем міжнародної політики національно-визвольної революції є організація боротьби поневолених російською імперією народів за своє національно-державне усамостійнення. Це є найважливішою проблемою міжнародної політики революційного націоналізму. Ця сфера політики охоплює зовнішньополітичну співпрацю всіх революційно-політичних сил і чинників поневолених народів, військово-стратегічне єдинство дії (єдність стратегії війни) і безпосередню якнайширшу військово-кооперативну співпрацю з ними.

Політичні цілі цієї співпраці виразно і чітко сформульовані у першому розділі цього нарису і додаткових пояснень не потребують.

У відношенню до решти світу, поза світом боротьби народів, поневолених російською імперією, основним принципом, яким політичні відносини регулюються, є повне і беззастережне визнання ділом суверенності і державно-політичної інтегральності (соборності) Української Держави. Зовнішня політика національно-визвольної боротьби буде політично і чинно поборювати всі об'яви обмеження, зменшення або звуження постулятивних залогів національно-визвольної революції — Української Суверенної Соборної Держави. Так часто нині практиковані міжнародною політикою екзильні, тимчасові уряди, комітети і т. п., які б були використовувані супроти української національно-визвольної революції і її революційного уряду з метою корегування його внутрішньої і зовнішньої політики, були б розцінювані як ворожі акти.

Соціально-економічні основи, політика й цілі української національно-визвольної революції

1. Соціально-економічна структура України.

Соціально-економічна структура нації на її географічному просторі є вирішальним чинником соціально-економічної політики нації, щоб досягнути соціально-економічну суверенність України та розбудувати нормальні основи життя людності.

На підставі перепису населення 1926 року, Україна, в межах УССР перед 1939 р. мала таку соціально-економічну структуру населення: (в тисячах душ і % до підсумку)

Таблиця ч. 1.

Групи населення	Все населення		В т. ч. самодіяльне	
	Число	%	Число	%
Все населення.	29020	100	17940	100
В тому числі:				
а) Господарі і власники господарств	23469	81	15550	86
з них сільські господарі	22298	77	15111	84
б) Працюючі по найму	4170	14	1822	10
з них робітники	2456	8	1072	6
в) Інші	1381	5	568	4

Напередодні другої світової війни такими докладними даними про соціально-економічну структуру населення не розпоряджаємо. Бухгалтерський звіт колхозів України, зведений Наркомземом УССР за 1937 рік, показує число колхозників 16.120 тисяч, податкові списки по стягненню контингентів сільсько-господарських продуктів на цей же рік показують 500.000 індивідуальних господарств, які не є членами колхозів, це число охоплює приблизно 2 - 2.200 тисяч населення. Число іншого населення, що займалося б особистою виробничою діяльністю було зникаюче малим і при наших рахунках поминається. Крім того на селі жило і сільським господарством займаюсь поважне число найманих робітників в совхозній системі. Це число буде вказано нижче.

Число працюючих по найму в УССР на кінець 1935 року (Статистичний довідник. Дежвидав, „Народне господарство та облік. 1936 рік) складало 4664 тисячі.

На основі цих даних образ соціальної структури населення України, в межах УССР 1939 року, перед минулою війною можна представити такими даними, (в тис. і % %):

Таблиця ч. 2

Групи населення	Все населення	% %
1. Колхозники і одноосібники сільського господарства	18.320	61
2. Робітники і службовці, що живуть з заробітної платні	11.680	39
Разом	30.000	100

В складі групи „робітників і службовців, що живуть з заробітної платні”, є чисельна група таких, котрі зветься „кооперативні кустарі і ремісники”, які за переписом 1926 року дорівнювались 1,2 мільйона — це колишні власники дрібних закладів і підприємств, група робітників сільського господарства — совхозів, яка, відповідно до посіданої совхозами площі

в порівнянні до колхозів, теж наближено дає для сільського населення до 1.5-1.8 мільйона.

Отже група населення, що складається з колхозників (16. 120 тисяч), індивідуальних сільських господарів (2.200 тисяч), кооперованих кустарів і ремісників (до 1.500 тисяч), робітників совхозів (1.500 тисяч), цебто відповідник аналогічній групі з 1926 року, дорівнюється 21.320 тисяч, або до 70% населення.

Коли підійти до сучасного стану соціально-економічної структури населення України в межах кордонів 1945 року з додученням етнографічних просторів, які адміністративно перебувають за межами УССР — Крим, Басарабія, південна частина Вороніжчини, Кубань, цебто просторів, як і прилучена Галичина, Волинь, Буковина, ще більше аграрного характеру, ніж центральна Україна, то з 48-50 мільйонів населення сучасного етнографічного простору не менше 80-85% до нині є в сільському господарстві, в основному в колхозах.

Соціально характеристика сучасного населення України може бути зведеною до таких основних ознак:

а) Колхозник посідає власну хату і при ній невеликий клапоть землі (не вище 0.25 гектара). Ця садибка разом з одержуваними в невеликих кількостях від колхозу відпадками — солома, полова, гичка, жом і т. п. дає колхозникові спроможність вести карлувате особисте господарство: мати трохи овочів, кілька курей чи качок, якесь порося, а часом (дуже рідко) корову. Це господарство є коли не основою, то найважлишою підставою економічного буття колхозника.

Відношення колхозника до колхозу можна окреслити, як відношення примусового орендаря землі і реманенту (взагалі засобів виробництва) у держави, яка є абсолютним ініціатором і нормодавцем цих відносин, передусім кожночасно на свій розсуд встановлює ту норму продуктів, яка видається колхозникові. Ця частина продукції, яка видається колхозникові за його працю не є твердо встановлюваною у вигляді якоїсь частки цілої продукції — п'ятої, четвертої і т. д., а встановлюється кожного року довільно і в окремих роках коливається від 15 до 30% гуртової продукції рільництва, не перевищуючи 1.5 - 2 кгр. зерна на один трудовий день, цебто за один повний день праці дорослого робітника, при виконанні завданої норми праці (по числу і якості) на роботах середньої фізичної напруги.

Ця сплата праці колхозника, при численні її на харчеві потреби колхозників, не забезпечує фізіологічного виживлення населення, а тому існування колхозника без власної садиби і свого карлуватого особистого господарства було б фізично неможливим.

Колхозник перебуває в безперервному конфлікті з системою, намагаючись утривалити й поширити своє індивідуальне господарство та сепаруватись від колхозу; система безперервно ці тенденції колхозників всіляко затамовує, підриваючи і об-

межуючи розростання і зміцнення індивідуального господарства, примушуючи колхозника заходами поліційними і карними працювати в колхозі. Поліційний примус і кара є основними і вирішальними чинниками для стимулювання праці колхозника.

б) Невелике відносно число індивідуальних господарів, які перебувають поза колхозами і мають сякі-такі садиби, інколи при хаті город, у властивій своїй соціальній природі є психологічними хліборобами, що при існуючій системі перебиваються з дня на день принагідними, переважно сезонними, півсезоновими роботами в сільському господарстві, як наймані робітники — в совхозах, в колхозах, в лісництвах, при дорожних працях і т. п.

в) Кооперативні ремісники і кустарі, які зачислені статистикою до складу людей найманої праці, це є люди дрібної індивідуальної промислової самодіяльності (в минулому), що примусово зігнані у виробничі кооперативи в тих галузях промислу, які важко організувати на фабрично-заводських основах виробництва. Це такі промисли, як виріб на індивідуальне замовлення або направа взуття, одягу, ганчарні вироби, кераміка, дерев'яні вироби, побутова обслуга різноманітного характеру (голярні, бляхарство, рибальство, виріб іграшок, деякі види харчевої промисловості і т. п.).

Ця промисловість, в суті своїй є лише механічним з'єднанням в одному приміщенні працюючих людей, що виробляють кожний індивідуально закінчені вироби — пару чобіт, голення клієнта, направу годинника і т. п.. Це кооперування, через приміщення людей в одному помешканні і для праці, є заходом чисто поліційним і не зумовленим жодними, бодай теоретично оправданими, вигодами концентрації виробництва, як це має місце на фабриці.

У соціальному пляні ця категорія „працюючих по найму” є явищем, яке можна віднести до колхозників, а не до робітників, до яких вони зачислені формальною статистикою.

г) З загального числа працюючих по найму в 1935 році 4664 тисячі людей, робітників так званої великої промисловості було лише 1344 тисячі (до великої промисловості зачислено підприємства з числом робітників в одному підприємстві з механічними двигунами від 15 робітників і без механічних двигунів від 30 і вище), в тому числі в Донецькому басейні 564 тисячі, Дніпропетровщина з Криворізьким басейном 211 тисяч, Харківський промисловий район 213 тис., Київська область 136 тисяч. Коли до загального числа робітників великої промисловості додати 200 тисяч робітників залізничного транспорту і до 100 тисяч робітників інших видів транспорту, то загальне число робітників великої промисловості і транспорту перед світовою війною сягало на Україні в кордонах 1939 року 1600-1700

тисяч працюючих, а разом з непрацюючими членами родни до 4200-4300 тисяч або біля 14% всього населення.

Напередодні другої світової війни Україна в межах 1939 року мала апарат розподілу і управління (торгівля, советський апарат, партійний і т. п.) числом до двох мільйонів людей, що в цілому населенні складало до 5 міл. людей або до 20% населення.

В цьому апараті є до 300 тисяч вчителів, науковців, значні кількості інших загально-корисних фахів: лікарі, інженери, агрономи і т. п.. Їх зачислено по статистиці до тих галузів народного господарства, в яких вони працюють. Питома вага цілого апарату і управління в складі цілого населення є аж надто високою та являється одною з основних негативних рис існуючої соціальної системи.

З цього короткого перегляду фактичного стану соціальної структури населення України і розміщення його в основних галузях господарства ми приходимо до висновку: **не менше трьох четвертих населення України на її етнографічному просторі напередодні минулої світової війни зайнято в сільському господарстві**, цебто основною підставою існування нації є хліборобство. Проблеми хліборобства і хліборобського населення є основними, що їх має розв'язати національно-визвольна революція.

2. Економіка народного господарства України

Основна галузь економіки України — сільське господарство характеризується виключно низькою видатністю всіх продуктів на одиницю площі: напередодні світової війни Україна збирала зерна з одного гектара пересічно до 9 центнерів при пересічному зборі хлібів у Європі удвічі-утричі вищому (Голляндія 29.5 центн., Німеччина 20.0 центн., Чехословаччина 17 центн., Франція 15 центн.)

Цей рівень врожайності збіжжя на Україні від 1914-17 рр. до нині не піднявся, а по окремих культурах навіть знизився (цукровий буряк, картопля й інші, потребуючі вкладу праці і високої агротехніки, культури).

Насиченість сільського господарства продуктивною худобою є нижча, ніж була в 1917 році і в кілька разів нижча, ніж у Європі. Приміром, на Україні, в межах УССР 1939 року, перед війною було 0.20 голови великої рогатої худоби на один гектар управної площі землі, в Німеччині 0.86 гол.

Коли прийняти до уваги, що щільність сільського (хліборобського) населення на одиницю управної площі є одною з найвищих у Європі — 1 особа хліборобського населення на 1.5 гектара управної під сільсько-господарськими культурами площі (в Німеччині по цілому етнографічному просторі до 2 га на особу сільського населення), то зрозуміємо всю гостроту питання економіки сільського господарства України: низька

продуктивність при підвищеній щільності сільського населення.

Катастрофальність стану сільського господарства України показує порівняльна картина тваринництва України і Німеччини — країн, що до 1935 року в своїх тогочасних кордонах посідали приблизно однакову площу управної землі:

Таблиця ч. 3

Види худоби	Україна			Німеччина		
	Поголів'я худоби в мільйонах голів:					
	1928-29 р.		1935 рік	1938 рік		
1. Велика рогата худоба						
2. Свині	8,6		6,3		20,0	
3. Вівці і кози	7,0		4,7		25,0	
4. Коні	8,1		2,8		4,8	
5. Кури	5,5		2,5		3,5	
	немає даних			90,0		

Ще виразнішими ці числа стануть, коли вкажемо, що пересічна вага однієї голови рогатої худоби на Україні становить 267 кгр., в Німеччині 386 кгр. зі всіма впливаючими з того вислідами в виході м'яса, вазі шкіри, удоєві молока, кількості гною, вовни, цебто **економічного ефекту з однієї голови худоби в Україні і в Німеччині**. Цей коректив на якість треба прийняти і до всіх інших видів худоби, що позиції тваринництва **українського господарства економічно ставить на ще більш відстале місце, ніж це впливає з порівняння числових показників**.

Економічний потенціал сільського господарства України в межах етнографічного материка — кількість хліборобського населення і площа управної землі — вищий від німецького майже в півтора рази, але продуктивність його, як видно зі співставлення врожайності хлібів і кількості та якості продуктивної худоби, в кілька разів нижча.

Післявоєнний стан сільського господарства України, є ще більш занепалим. За окремими газетними відомостями, на Україні після війни не досягнуто розміру передвоєнної посівної площі, а кількість худоби ледве досягає 60-70% передвоєнної, цебто **продуктивний стан сільського господарства України рівний стану кінця минулого віку**.

У передвоєнному сільському господарстві Німеччини було зайнято 27% цілого населення (разом з лісовим господарством і рибальством), у Франції 35.5%, в Англії ледве 9.0%. У цих країнах потреби прохарчування цілого населення своїх країн задовольнялись — в Німеччині до 90%, у Франції біля того, в Англії біля 25%.

З цих даних видно, що всі згадані країни, за структурою своєї економіки, є високо-індустріальними країнами, в яких пи-

тома вага хліборобського населення і хліборобського промислу є зникаюче малою, однак хліборобство Німеччини (біля 25% всього населення — без лісоводства і рибальства) і Франції (грохи більше третини всього населення) майже задовольняють потреби в прохарчуванні своїх країн на існуючому рівні споживання в цих країнах, значно вищому ніж в Україні.

З цих співставлень видно, що основною проблемою економіки сільського господарства України є: на основі існуючого числа сільсько-господарського населення (і може навіть деякого його зменшення) і управної площі землі в кілька разів підвищити продуктивність сільського господарства (бодай в два-три рази).

Промисловість України по числу зайнятого в ній населення ледве досягає 15% і має майже виключно сировинний характер — добування сирівців і півфабрикатів: вугілля і металу. У цих галузях промисловості зайнято до 750 тисяч робітників, або понад 50% всіх робітників промисловості, в той час, як в індустріальних країнах Європи питома вага робітників у вугільній і металургійній промисловості до всієї маси промислових робітників не перевищує 10-15%, бо в цих країнах видобув на промислова сировина (вугілля, метал і інші продукти гірничої промисловості) переробляється в готові вироби, в той час, як з України ця сировина в необробленому або півобробленому вигляді вивозиться в Росію, де й переробляється.

Ця плянова тенденція економічної політики Росії супроти України здійснюється від століть, а своє особливо яскраве виявлення знайшла в здійснюваних у останніх десятиріччях п'ятилітніх планах відпромисловлення і аграризації України, перетворення її промисловості в сировинно-промисловий додаток до економіки Росії.

Такий стан і політика Росії супроти економіки України в галузі промисловості гальмує інтенсифікацію і підвищення продуктивності сільського господарства України (неспівмірно мале число промислового і взагалі нехліборобського населення супроти продукційного потенціалу сільського господарства України ставить межу його розростові і структурній зміні продукції в бік інтенсивних культур — городництво, садівництво, тваринництво і його продукти), не акумулює в промисловість України природу сільськогосподарського населення, у висліді чого маємо до 1917 року масову еміграцію населення України за її межі, в основному на інші простори імперії, а після 1917 року масову в різних видах депортацію населення.

У питаннях економіки промисловості України основним завданням є — на базі існуючого бодай рівня видобутку промислової сировини — розбудувати національну обробну промисловість, хочби для задоволення внутрішніх потреб. Це рівнозначне збільшенню кількості населення, що живе з промислової ді-

яльності по цілій Україні бодай в два-три рази. Лише досягнення цього може привести промисловість України в якісь економічні співвідповідності, в стан певної економічної рівноваги в цілому народньому господарстві.

Реасумуючи: основними соціально-економічними проблемами України є соціальне розкріпачення трьох четвертин населення країни, зайнятого в сільському господарстві, і піднесення його продуктивності та розбудова власної промисловості, бодай до рівня економічних потреб самої країни, цебто в цілому одержати повноцінний національний економічний організм, замість сучасної економіки московської колонії.

У цьому полягає властива суть питання соціально-економічної розбудови України.

3. Соціально-економічна політика Росії супроти України

Як вгорі сказано, рівень продукційності сільського господарства України перед минулою світовою війною був в цілому нижчим, ніж перед 1917 роком, а нині є таким, як він був в кінці минулого століття. Колективізація сільського господарства України є тією системою, яка веде до деградації сільського господарства України. Для чого? Для того, що за час від 1917 року Росія на передуралі, за Уралом, в Сибіру поширила посівну площу (розоравши цілину) на 30-35 мільйонів гектарів, цебто збільшила посівну площу на кількість рівну цілій управній площі України.

Росія (досовєтська і совєтська) придушує розвиток продукційності та інтенсифікації сільського господарства України в тих цілях, аби одночасово поширювати і підіймати сільське господарство (екстенсивне, американського типу — розорювання цілин) на своїх етнографічних теренах і в той спосіб вирівнювати економічну структуру і продукційність сільського господарства імперії на рівневі московського простору. У цей мічний сепарації України й інших просторів поневолених народів, економіка яких є вищою, ніж у Московщині.

Пропаганди, яких би то не було доктрин та ідей, які б стримували, обмежували або затамували розвиток і поширення продукції сільського господарства України в українській політичній думці, зокрема захвалювання і популяризація всіх видів соціалізму, колективізму сільського господарства України, є нічим іншим, як пропагандою не соціально-економічних ідей і абстрактних теорій, а прихованою пропагандою і ширенням підставових засад московської окупаційної економічної політики на Україні.

Ціллю соціально-економічної політики української національно-визвольної революції в сільському господарстві є відрив від московської економічної системи і повне знесення всіх її підставових засад.

Цю ціль можна висловити так: нині Україна збирає збіжжя з га. до 9 центн., що є більш-менш рівним цілоімперській врожайності, коли Україна збиратиме з га. по країні пересічно 18 центнерів, де бто відірветься від московської врожайності і наблизиться до європейської, то це й буде соціально-економічна сепарація України від Москви. Завданням національної революції для українського сільського господарства, для хлібороба є відкрити і очистити шлях до цього і всі заходи соціальної і економічної політики, законодавства і т. п. є й будуть добрими, а це передусім привернення українському хліборобові всіх від нього відібраних соціальних і економічних основ його буття й економічної діяльності. Це передусім ліквідація колхозів і поворот у власність хліборобам земель.

Аналогічна соціально-економічна політика супроти України провадиться Москвою і в промисловості, у висліді чого Україна стала сировинним додатком до московської промисловості, не маючи власної, у повному розумінню того слова, національної промисловості, яка б задовольняла потреби народного господарства України в основних výroбах: металевої, від голки, ножика, цвяха починаючи і на літаках, автах і варстатах та інструментах кінчаючи, текстильної і т. п.

Найвища пора зрозуміти „українським” економістам, що деклямувати про те, що Україна видає 65% цілоімперської продукції вугілля, 60% металу, 50% мангану, 80% цукру і т. п. є елементарним невіглаством або свідомою московською пропагандою. Коли Україна виробляє лише 3-4% текстилю, 5-10% автомобілів і тракторів, 2-3% цвяхів, 5-6% станків (варстатів), ні одного відсотка літаків, ні одного відсотка сокир, пилок і інших інструментів і т. д. і т. п., то говорити про наявність в Україні національної промисловості є повним абсурдом. Україна має промисловість, що видобуває сировину і не має обробної промисловості; де бто у властивому сенсі, не має промисловості, як повноцінного складника національної економіки.

Отже, перед соціально-економічною політикою суверенної України в галузі промисловості не стоїть завдання зовнішнього характеру через відповідну організацію існуючої високорозвиненої національної промисловості знайти для її продукції зовнішні ринки збуту для одержання за них недостаючих сировинців і продуктів харчування, як це є у випадках Німеччини, В. Британії й інших високоіндустріальних країнах. Ті завдання є, на базі існуючої промисловості, що видобуває сировину, розбудувати від початків, майже від чистого місця, промисловість, що дає готові вироби для забезпечення внутрішніх потреб національної економіки. Отже завдання: не регулювання організації й удосконалення існуючого і задовольняючого внутрішньо- національні потреби країни промислового

комплексу, а створення нового, ще в основному не існуючого, українського національного комплексу промисловості для задоволення потреб нації. Йдеться не про те, яка розв'язка соціальних і економічних проблем є доброю, скажімо, робітників і їх продукції текстильної чи різноманітних галузей промисловості залізообробної, як це має місце в Німеччині або Англії; йде про народження і розвиток галузей промисловості, яких на Україні майже немає, йде про те, щоб на Україні, хоч би в межах її внутрішніх потреб, почали виробляти сокири, цвяхи, пилки, полотно і т. п., хоч би це виробництво почалось з дрібних сільських і міських кузень, майстерень, варстатів, з **доморобними включно**, бо інакше економічна суверенність України, коли вона, як „самостійна” держава й далі возитиме свій льон, коноплі, бавовну, метал-сирівець і т. п. у московській промисловий район, а звідти довозитиме „ситець”, роґожі, ножики, бритви, пилки, сокири і т. п., буде нічим іншим як фікцією, блефом, а не державою з суверенною, наскільки це в її потенціалові можливо, економікою.

Московська економічна політика сперлась на соціалістичній доктрині і методі організації соціально-економічного життя імперії не тому, що ця метода є економічно найдоцільніша — реальна практика показала її повний економічний крах, повну неекономічність; не тому, що вона є соціально справедлива і відповідаюча соціальним вимогам живих людей — продуцентів — реальні кількадесятилітні досвіди довели, що більшої соціальної пауперизації працюючих не має жодна країна; не тому, що ця метода дає громадянську політичну волю людині — в країні панує невиданий поліційний терор, як метода управління. Ця доктрина і метода застосована як єдина придатна для того, щоб утримати в соціально-економічній площині єдність цілості імперії і затамувати, знищити сепарацію і регіональний розвиток соціально-економічних організмів України та інших поневолених народів; вона має стисло політично-поліційну ціль, а не соціально-економічну.

Полеміка, дискусія чи опертя національно-визвольних змагань на соціально-економічних доктринах, теоріях і методах, якими користається Москва (соціалізм, марксизм, колективізація і т. п.) це є лише пропагандою Москви в українській соціально-економічній думці, переключуванням її на московські колії.

Треба нарешті виразно поставити питання, що сокира зроблена в примітивній сільській кузні на Україні затесує палі в підмурівок української економічної суверенності (основи політично-державної суверенності); сокира ж зроблена на московсько-уральському супермеханізованому заводі, і завезена в Україну, стовпи української економічної (і державно-політичної) суверенності, зрубує. Ми не є апологетами виробу сокир в кузнях, але коли питання постає так, що українська со

ційно-економічна політика в процесі національно-визвольної революції і в часи розбудови суверенної національної економіки має до вибору — або криворізький метал передати українському сільському ковалеві для виробу сокир, підків і цвяхів, або цей метал вивезти в Тулу, Іжевськ, Москву і звідти дістати, на „соціалістичній супермеханізованій” фабриці вироблені сокири, підкови і цвяхи, то ми виберемо, і мусимо вибрати не московський „соціалізм”, а українську приватницьку сільську кузню, бо без цієї приватницької кузні, яка виробить сокири, цвяхи, буде неможливо побудувати й заводу для механічного виробу сокир і цвяхів, заводів і фабрик, яких у нас на Україні просто немає або є дуже мало, бо інакше треба возити сокири і цвяхи по старій дорозі — з Москви.

Справа йде не про те чи сокира, цвях, метр ситцю потрібний для населення України буде вироблено на соціалістичному заводі чи у приватницькій кузні або навіть на хатньому варстаті, а про те, чи це буде зроблено на Україні, з українських сирівців і українськими руками чи з українських сирівців, часто й українськими руками, але в Москві. У цьому суть, зміст питання.

4. Цілі і методи соціально-економічної політики націоналізму

Ціллю-програмою націоналізму в галузі соціально-економічній є всіма способами і методами створити таку систему соціально-економічних відносин, яка б досягнула:

а) Подвоєння і потроєння продукційности сільського господарства, щоб бодай досягнути рівень середньо-європейської продукційности,

б) Розбудувати промисловість України так і в такому напрямку, щоб вона бодай покривала внутрішні потреби країни, по можливості в повному обсязі промислового асортименту, який може забезпечити сировина і продукти країни.

в) Відаграризування країни і приведення складових частин її економіки (сільське господарство, промисловість, транспорт і т. п.) в якусь співвідповідність, що в цілості давала б економічну самостійність країні.

Ні в одній галузі народного господарства України не буде потреби затамувати, перебудувати, обмежити продукцію, цебто вирівнювати і взаємно припасовувати поодинокі ділянки економіки, що потрібно робити в умовах повновартісного і високорозвиненого економічного організму. Нині Україна не має ні надпродукції харчових продуктів, ні надпродукції металевих виробів, ні текстилю, ні машин, ні варстатів, не має надміру транспортних засобів і т. п.. Коли, приміром, у сучасній Німеччині заходить потреба регулювати в якійсь мірі розвиток публічного користування автотранспортом, щоб не ходили порожніми пасажирські поїзди, то на Україні ще довго буде існувати стан, коли кожний зайвий віз, кожне авто, кожний кілометр прокладеної залізниці, незалежно від того ким,

і т. п., коли серед населення занепадатиме природній приріст, як і в яких цілях це буде зроблено, будуть тільки побажаними. Ще довго на Україні треба чекати на час, коли треба буде регулювати взаємоконкуренцію автотранспорту з залізницею, бавовняних виробів з шовковими, видобуток вугілля з електроенергією Дніпра. Розуміється, цей час прийде і може колись наші нащадки будуть поважно думати над тим чи припинити залізничне будівництво на користь автотранспорту чи може навіть авіотранспорту, так як це є нині в поодиноких країнах, але нині ні тих залізниць, ні того автотранспорту, ні тої промислової чи сільсько-господарської продукції, які треба було б „регулювати”, Україна не має і не продукує.

Щоб висловлена вище думка унагляднилась, приведемо деякі порівняльні дані про стан України і Німеччини з передвоєнного часу:

Таблиця ч. 4

Показники	Німеччина	Україна (кор. 1939.)
1. Територія - тис. кв. км.	471	445
2. Довжина залізниць км.	68728	11500
3. Довжина шосов. державних доріг-кілометрів	41554	9500
4. Довжина місцевих доріг шосових - кілометрів	171412	грунтові

Транспорт і зв'язок є синтетичним образом економіки країни — її висловленням, виявленням її природи і повноти. Що дають ці порівняння? Скільки треба Україні ще розбудувати доріг, щоб досягнути хоч би німецької щільности доріг? І чи має право економіст і соціолог, коли він не є московської школи і душі, втішитися тим, що Німеччина перед війною мала ще 14979 кіл приватних залізниць, в тому числі допоміжних вузькогаторових 10496 кілом.. Чи в тих 40-50 тисячах кілометрів доріг, що їх потребує ще розбудувати Україна, соціально-економічна політика України повинна зарегулювати, затамувати, заборонити розбудову 10-15 тисяч залізниць приватній ініціативі, коли б така була здатна таке завдання підняти і виконати?

З цього фактичного стану економіки України впливає і зміст та напрямок економічної політики націоналізму — розв'язати і увільнити, сковану нині, соціально-економічну енергію і самодіяльність населення в усіх без винятку напрямках життя, як генеральну лінію соціально-економічної політики. І ця лінія політики повинна так довго тривати, аж поки не зайде реальна потреба регулювання справжніх, а не вигаданих, з московського імперіального арсеналу запозичених, економічних відносин, цебто коли наступить чи наблизатиметься пересиченість економіки транспортом електроенергією, текстилем, металевими виробами, сільсько-господарськими продуктами

коли стан фізичного здоров'я нації занепадатиме чи будуть об'яви такої загрози.

Як виглядає справжня істота річей „економіки” народонаселення в сучасному ССРСР, а на Україні передусім, свідчать такі факти: за час існування ССРСР занепад природнього приросту населення, разом з його винищенням, спричинився до того, що ССРСР „не добрав”, відповідно до динаміки природнього приросту попереднього періоду, зокрема напередодні колективізації, 55 мільйонів душ (на основі обчислень академ. Менделєєва), в тому числі Україна понад 12 міль.; пересічний зріст рекрутів до червоної армії зменшився проти аналогічних даних з-перед 1917 року на 3 сантиметри, обсяг грудей ще помітніше зменшився. Перед цими фактами і речами всі „досягнення” „соціалістичної охорони здоров'я” народонаселення і соціальної гігієни є звичайним блефом, а хто її поширює, той просто веде брехливу московську пропаганду.

З накресленої загальної аналізи наявного стану соціально-економічних відносин на Україні та національних цілей політики конкретизуються напрямні і завдання на поодиноких відтинках соціальної організації й економіки. 61% населення України, цебто переважна його більшість, коли буде розколективізоване, (а без того неможливо підняти видатність сільського господарства і добробут хлібороба, ні відновити потенціал фізичного розросту нації), перейде до особистого, приватного посідання засобів виробництва і продукції, а додавши новоприєдану людність (після війни) з нац.-етнографічних просторів (переважно аграрну), і людність сковану в державно-кооперативному секторі (совхозах, промисловій кооперації) ремісників, кустарів, хліборобів, то цей відсоток населення, якого соціально-економічною підставою життя і діяльності буде посідання засобів виробництва і продукції у приватній власності (а не заробітня платня) підійметься ще вище — до 70-75%. Цей наявний факт означає соціально-економічну природу українського народнього господарства, як приватньо-власницьку. Цей процес більшою або меншою мірою охопить інші галузі народнього господарства. І лише розбудова національної промисловости й збільшення її питомої ваги, зростання промислового населення, що відходить з села, збільшить значення усупільненої економіки — за заробітню платню, як основу соціальної екзистенції. Може колись дійдуть до таких співвідношень, які існують в європейських країнах, в яких приватна економіка у відношенню до усупільненої економіки коливається від 60-70 до 20-25% маючи між собою проміжні соціально-економічні категорії — дрібна промисловість і виробництво з найманою робітною силою, дрібна торгівля, приватній транспорт і т. п. — що в соціально-економічних відносинах творять зв'язуючу ланку і буфер між приватною економікою і усупільненою.